

Van den Hurk' en 'Hurkmans', landmeterswerk

VEGHEL | Nergens in de regio is de ruimtelijke dynamiek zo groot als in Veghel. Veghelaren zijn immers landmakers. Gedreven door een florerende economie creëerden ze het huidige landschap dat een mengelmoes is van authentiek Meierijs beekdallandschap, ruilverkaveling en verstedelijking. Waar het oude Veghel verdwenen is, zou je verwachten dat haar verhalen ook verloren raakten. Toch dragen mensen in de hele regio via hun familienaam (on)bewust die oude verhalen met zich mee. In deze serie passeren typische, in Veghel gewortelde familienamen de revue.

Door: Rolf Vonk.

Ten oosten van de Veghelse dorpskom ligt een grote dekzandvlakte die overgaat in vlakten van verspoeld zand en leem. Die dekzandvlakte werd tijdens de grote ontginningsgolf in de hoge middeleeuwen (11e en 12e-eeuw) door landmeters met kaarsrechte structuren in cultuur gebracht. De gebruikte maateenheid 'bunder' zou haar naam geven aan het landschap en de latere woonwijk De Bunders.

Ook woonwijk 't Ven behoort tot deze grootschalige ontginningstructuur. In de middeleeuwen werd dat gebied op 't Ven ook aangeduid als Hornic of Hurk. Hurk betekent 'hoek' en wijst in de Veghelse voorbeelden op de haakse hoeken die de landmeters maakten bij hun landschapsontwerp. De Hurk op 't Ven was vernoemd naar de haakse bocht die de oude Watersteeg ter hoogte van 't Ven maakte.

De aanleg van de A50 heeft het middeleeuwse landmeterswerk hier inmiddels doen verdwijnen. Toch was er nog een andere Hurk die we tegenwoordig kennen als Bunderse Hoek. Daar lag aan de Bundersedijk de grote hoeve Ten Hornic die al in 1429 genoemd wordt. In 1575 woonden hier Roeff Jansen van den Horck jr. en Lijsbeth Jans die Deckere. Hun nakomelingen noemen zich Van den Hurk. Honderden jaren lang -tot in de negentiende eeuw- bezaten leden van deze familie landerijen in het gebied. Het werk van de middeleeuwse landmeters is vanaf de jaren '70 verdwenen onder de uitdijende woonwijken van 'Plan Oost'. De hoeve Ten Hornic was toen inmiddels in verval. Ze werd afgebroken om plaats te maken voor de Dennelaar in de Laarbunders. De beklinkerde fietspaden -waaronder dat aan de Dennelaar- met hun rechte structuren die kriskras door de Bunders lopen, zijn nu een herinnering aan de oude landmetersontginningen.

Opvallend is de verandering van de naam Van den Hurk naar het nog altijd bekende 'Hurkmans'. Onder die familienaam raakten de nakomelingen van Andries Aert Nelis van den Hurk aan het Hezelaar bekend. Alle Veghelse naamsdragers stammen af van zijn zoon Sijmon Andries Hurckmans en Heijlken Gerits van Berkel. Bekend was Josephus Hurkmans aan het Middegaal, rangeerder van de NBDS, die in 1926 de Veghelse Kolenhandel startte. Zijn zonen splitsten de zaak op in een bouwmaterialen- en brandstoffenzaak aan de Sluis en het Middegaal. Welke laatste ook het transportbedrijf Hurkmans voortbracht dat veel reed voor MBI-beton.

Het meest bekend uit deze familie is misschien toch de vorig jaar in Amsterdam overleden Hanneke Hurkmans voor wie Veghel te klein werd. De landelijke pers omschreef haar als 'feestende feminist die mensen bij elkaar bracht' en 'levenskunstenaar pur sang' die in haar veelzijdig werkend leven door alle sociale lagen van de samenleving bewoog.

Lidmaatschap of meer weten over de geschiedenis van Veghel en haar kerkdorpen? Kijk op www.vehchele.nl.

De Hoeve Ten Hornic aan de Bunderstraat vlak voor haar sloop voor de bouw van de Laarbunders.